

Angama'á

‘O ku ‘ofeina koe ‘e ho’o Tamai Hēvaní pea ‘okú Ne finangalo ke ke fiefia he ‘ahó ni ‘o a’u ai pē ki he ta’engatá. Kuó Ne ‘omi ha fale’i mo ha ngaahi fekau ‘o fakafou mai He’ene kau palōfitá ke tokoni kiate koe. ‘Oku ‘i ai ha fekau ‘e taha ‘oku mahu’inga ki ho’o nongá mo ho’o fiefiá, ‘a ia ko ‘Ene fekau ‘oku fekau’aki mo e haohaoa fakasekisualé, pe ‘iloa ko e fono ‘o e angama’á. Na’e fokotu’u ‘e he ‘Eikí ‘a e fono ko ‘ení talu mei he kamata’angá pea na’á Ne fakamamafa’i mai ‘a hono mahu’ingá ki he Palōfita ko Siosefa Sāmitá ke hoko ko ha kongá ‘o hono Toe Fakafoki mai ‘o e ongoongolelei ‘o Sīsū Kalaisí. ‘Oku fie ma’u ki he papitaiso ki he Siasi ‘o Sīsū Kalaisi ‘o e Kau Mā’oni’oni ‘i he Ngaahi ‘Aho Kimui Ní, ‘a e talangofua ki he fekaú ni.

Ko e Hā 'a e Fono 'o e Angama'á?

Ko e feohi fafale fakaesino 'i he vā 'o e husepānití mo e uai'í ko ha konga faka'ofa'ofa mo toputapu ia 'o e palani 'a e 'Otuá ma'a 'Ene fānaú. Ko hano fakahaa'i ia 'o e 'ofá 'i

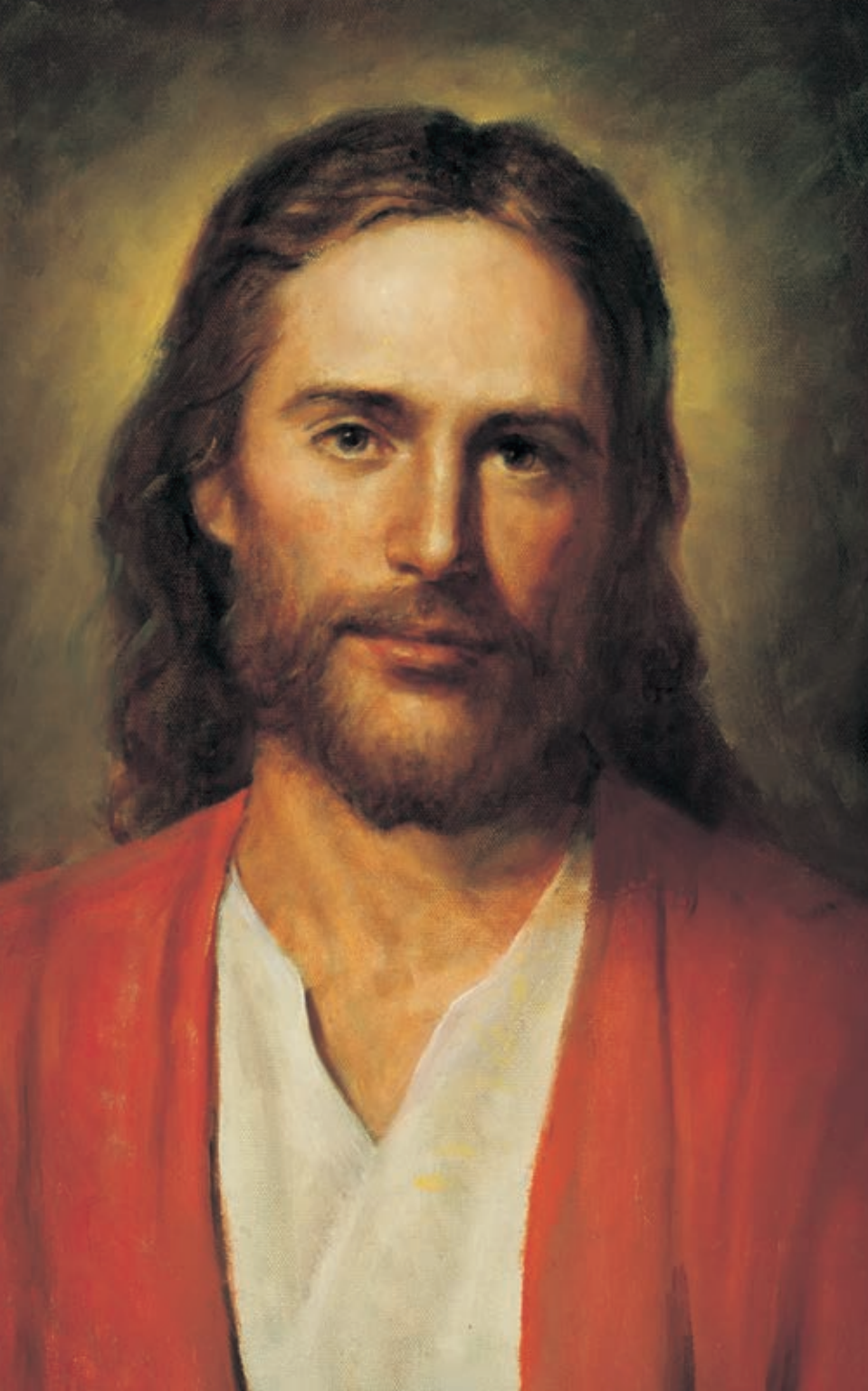
he nofo-malí pea 'oku 'atā ai ki he husepānití mo e uai'í ke na kau 'i hono fakatupu 'o e mo'uí. Kuo fekau mai 'e he 'Otuá ke toki fakahaa'i pē 'a e mālohi toputapú ni 'e ha tangata mo ha fefine 'okú na 'osi mali fakalao. 'Oku kaungatonu 'a e lao 'o e angama'á ki he hou'eiki tangatá mo fafiné fakatou'osi. 'Oku kau ai 'a e faka'ehi'ehi 'aupito mei

'Oku fie ma'u 'e he fono 'o e angama'á ke fakatatali e ngaahi feohi fakasekisuale ke toki fai pē ia 'e ha tangata mo ha fefine 'okú na mali.

he fetu'utaki fakasekisuale ki mu'a he malí pea mo e anganofo mo e tauhi mateaki kakato ki hoto hoá hili 'a e malí.

'Oku 'ikai ngata pē he fakatatali e feohi fafale fakasekisuale ke toki fai he malí, ka 'oku tau talangofua foki ki he fono 'o e angama'á 'aki 'etau mapule'i 'etau ngaahi fakakauká, leá mo e tō'ongá. Na'e akonaki mai 'a Sisū Kalaisi 'o pehē, "Kuo mou fanongo na'e pehē kiate kimoutolu 'i mu'a, 'Oua na'á ke tonono fefine: Ka 'oku ou tala atu kiate kimoutolu, ko ia 'oku fakasio ki ha fefine ke holi ki ai, 'oku tonoi ia 'e ia 'i hono lotó" (Mātiu 5:27–28).

Ko e Hā 'Oku Totonu Ke u Tauhi Ai e Fono 'o e Angama'á?

Kuo 'omi 'e ho'ó Tamai Hēvaní 'a e fono 'o e angama'á ke malu'i mo tāpuekina ai koe. Kuo pau ke fakahaa'i e feohi fafale fakaesinó 'o fakatatau mo e fakahinohino 'a e 'Eikí, 'o hangē ko ia 'oku hoko he ngaahi me'a topu-tapu kotoa pē. 'I ho'ó tauhi e fono 'o e angama'á, te ke ma'u ai 'a e fiefiá, nongá mo e toka'i-kitá. Te ke fiefia he falala 'oku ma'u 'i ho'ó ngaahi fetu'utaki fakafāmilí pea 'e tāpuekina koe 'aki 'a e mapule'i kitá. Te ke fiefia 'i he ngaahi tāpu-aki 'o e ongoongolelei 'o Sīsū Kalaisí, 'o fakafou 'i he tākiekina 'a e Laumālie Mā'oni'oní.

'Oku tohoaki'i 'e Sētane 'a e kakaí ke nau tui 'oku tali lelei pē pea mo fakamānako 'a e feohi fafale faka-sekisuale 'i tu'a he nofo-malí. Ka ko ha angahala mamafa ia; kuo akonekina ma'u pē 'e he 'Otuá 'a 'Ene fānaú ke nau angamā'oni'oni mo angama'a (vakai, 'Ekesōtosi 20:14 mo e 'Alamā 39:3–5). 'Oku ta'engata 'a e tefito'i mo'oni ko 'ení.

'Oku hoko hono maumau'i e fono 'o e angama'á, ko hano ngaohikovia ia e mālohi 'o e 'Otuá ke fakatupu 'a e mo'uí; 'oku fakahaa'i ai hono ta'etoka'i Ia mo 'Ene fānaú.

I ho'ó mo'uí'aki e fono 'o e angama'á, te ke:

- *Fakaafé'i ai e Laumālie Mā'oni'oní ki ho'ó mo'uí.*
- *Fakatupulaki ai ha ongo'i toka'i-kita 'oku lahi angé 'i ho'ó fakahaa'i e mapule'i kitá.*
- *Ma'u ai ha falala lahi ange ki ho'ó ngaahi fetu'utaki.*
- *Fakatupulaki ai ho'ó ofá kiate kinautolu 'oku mou feohí.*

‘Okú ne uesia hotau tu‘unga fakalaumālié pea fa‘a iku ia ki he tāufehi‘á, loto-mamahí, vete-malí, mahakí pea mo fakatōtamá. Ko kinautolu ‘oku nau maumau‘i e fono ko ‘ení, ‘oku nau tuku ai ke ma‘u kinautolu ‘e he mālohi lahi ange ‘o Sētané. ‘Oku uesia lahi foki ‘e he angahala ko ‘ení ‘a e kau mēmipa ‘o e fāmilí pea mo ha ni‘ihi kehe.

Te u Tauhi Fēfē ‘a e Fono ‘o e Angama‘á?

‘Oku fie ma‘u ‘e he ‘Eikí ha tu‘unga mo‘ui angama‘a ‘oku mā‘olungá ma‘a ‘Ene fānaú. Ke tauhi e fono ‘o e angama‘á, kuo pau ke ke fetongi ho‘o ngaahi fakakaukáú, leá

mo e tō‘onga ta‘efe‘ungá, ‘aki ha ngaahi fakakaukau, lea mo e tō‘onga ‘oku fakatupulakí. ‘E lava ke tokoni atu e ngaahi tefito‘i mo‘oni ko ‘ení:

Fakakaukáú. ‘E hanga ‘e he fakakaukau lelei mo fakatupulakí, ‘o teke‘i atu ‘a e ngaahi fakakaukau kovi mo ta‘ema‘á mei ho‘o mo‘uí. ‘I ho‘o fakafonu ho‘o mo‘uí ‘aki e ngaahi fakakaukau mo e ‘ekitivití faka-

tupulakí, ‘e tupulaki ai mo mālohi ke ke fetongi mo iku-na‘i e ngaahi fakakaukau kovi. ‘E tokoni ki hono mapulé‘i ho‘o ngaahi fakakaukáú, ‘a hono lau ‘o e folofolá, tokoni ki ho fāmilí, ngāue mālohí pea mo e kau atu ki he ngaahi ‘ekitivití lelei ‘oku fakatupulakí.

*“Tuku ke ngaohi ke
faka‘ofó‘ofa ma‘u ai
pē ‘e he angama‘á
‘a ho‘o ngaahi fakakau-
kau; pea ‘e ‘āsili
mālohi ‘a ho‘o falalá
‘i he ‘ao ‘o e ‘Otuá.”*

T&F 121:45

Faka'ehi'ehi mei ha fa'ahinga fōtunga pē 'o e ponokalafi. 'Oku fakapōpula mo fakatupu 'auha ia. Te ne kaiha'asi meiate koe 'a e ongo toka'i-kitá mo hono fakahounga'i e faka'ofa'ofa 'o e mo'uí. 'Oua na'á ke tuku ke nofo ho 'ata-maí 'i ha ngaahi fakakaukau pe 'ata 'oku palakū pe ta'e-ma'a. 'Oua na'á ke sio, lau pe fakafanongo ki ha fa'ahinga me'a 'okú ne fakahaa'i pe fakamatala'i mai e sino 'o e tangatá pe feohi fakasekisuale 'i ha founga ta'e faka'apa'apa. Faka'ehi'ehi mei he sio mo e fakakaukau holi-kovi ki he ni'ihiki kehé pea faka'ehi'ehi mei he hele'uhila, faiva televi-sone, tu'asila 'Initaneti, hiva, 'ū tohi, makasini mo e ngaahi 'ekitiviti 'oku fakatupu fakatauvele pe fakalieliá.

Leá. 'Ai ke hanga 'e ho'o ngaahi leá 'o langaki hake mo fakamālohia 'a e ni'ihiki kehé. Ta'ofi 'aupito 'a e talanoa tukuhifo 'o e ni'ihiki kehé, kapekapé, talanoa koví mo e tūkuhua fakalieliá mei ho'omou ngaahi fetalanoa'akí.

Tō'ongá. Anga faka'apa'apa ma'u pē ki he ni'ihiki kehé. Teunga lelei ma'u pē 'i ho'o teuteú. Kapau te ke manatu'i ko e tokotaha kotoa pē ko e fānau ia 'a e 'Otuá pea kapau te ke fai e me'a kotoa pē te ke lavá ke tokoni'i 'aki e ni'ihiki kehé ke nau muimui ki He'ene palaní, 'e fakamālohia ai koe 'i ho'o holi ke tauhi e fono 'o e angama'á.

Fakapapau'i he taimí ni he 'ikai ke ke fai ha me'a 'i tu'a he nofo-malí, ke fakatupu 'aki e ngaahi ongo mālohi ko ia kuo pau ke toki fakahaa'i pē 'i he nofo-malí. 'Oua na'á ke fakatupu e fa'ahinga ongo ko iá 'i ha ni'ihiki kehe pe 'iate koe pē. 'Oua na'á ke kau ki ha nonofo fakahomosekisuale

pe tō'onga nonofo fakaefefine pe fa'ahinga tō'onga ta'e-
ma'a kehe. Fetongi 'a e ngaahi 'ekitiviti ko ia 'e ala 'ahi-
'ahi'i pe fakatauvele'i ai koe ke ke maumau'i e fono 'o e
angama'á, 'aki ha ngaahi tō'onga mo'ui pe 'ekitiviti 'oku
fakatupulakí. Ko ho'o malí pē, anganofu 'aupito ki ho
malí 'i he fakakaukau mo e tō'onga.

Koe'uhí 'oku hoko 'a hono mo'ui'aki e fono 'o e angama'á
ke ke toe ofi ange ai ki he 'Otuá, 'e fakatauvele'i koe 'e
Sētane ke ke maumau'i e fuakava ko 'ení. 'Okú ne 'ilo'i e
taimi 'okú ke tuēnoa, puputu'u pe lotu mamahi aí pea te
ne 'ahi'ahi'i koe he taimi 'okú ke vaivai aí. Lotu ki ho'o
Tamai Hēvaní ke ma'u ha tokoni pea te Ne 'oatu 'a e
mālohi ke matu'uaki 'aki e 'ahi'ahí (vakai, 1 Kolinitō
10:13). 'I ho'o falala kiate Iá mo muimui ki he ngaahi
tefito'i mo'oni ko 'ení, te ke lava ke ikuna'i ai 'a e 'ahi'ahí.

Ngaahi Tāpuaki Hono Mo'ui'aki e Fono 'o e Angama'á

'I ho'o mo'ui'aki e fono 'o e angama'á, te ke lava ke ma'u
'o lahi ange ai e tākiekina 'a e Laumālie Mā'oni'oní. 'I he
fakahinohino 'a e Laumālie Mā'oni'oní, te ke fakatupu-
laki ai ha poto 'oku lahi angé, fehanganagai lototo'a
ange ai mo e ngaahi faingata'á pea te ke ongo'i ai e pou-
pou mo e fakahinohino 'a e 'Otuá 'i ho'o mo'ui mo ke
hoko ko ha fa'ifa'itaki'anga ki ho fāmilí mo e ni'ihí kehé.
'E fakautuutu, lahi ange mo mahu'ingamālie ange ai ho'o
'ofa ki ho malí mo ho ngaahi 'ofa'angá. Te ke ma'u ha
'atamai nonga 'oku lahi angé.

*Tatau ai pē pe ko e hā
kuó ke fai he kuohilí,
te ke lava 'o ma'u
ha ngaahi tāpuaki
ma'ongo'onga 'o kapau
te ke kamata leva he
taimí ni ke ke mo'ui'aki
e fono 'o e angama'á.*

‘Oku tau ako he folofolá ko e fiefia mo‘oní ‘oku ma‘u ia ‘i he talangofua ki he ngaahi fekau ‘a e ‘Otuá (vakai, Mōsaia 2:41) pea “kuo te‘eki ai hoko ‘a e faiangahalá ko e fiefia” (‘Alamā 41:10).

Kapau kuó ke maumau‘i e fono ‘o e angama‘á, kuo ‘omi ‘e he ‘Otuá ha faingamālie ke ke fakatomala peá ke toe hoko ai ‘o ma‘a. Fakatomala he taimí ni mei ha fa-

‘ahinga maumaufono he kuohilí peá ke tukupā ke mo‘ui-‘aki e fono toputapu ko ‘ení. ‘E lava ke fakamolemole‘i koe mo ke ongo‘i nonga, tu‘unga ‘i he Fakalelei ‘a Sīsū Kalaisí pea mo e fakatomala mo‘oní.

FAKALAHĪ KI HE AKÓ

‘E tokoni atu e ngaahi fehu‘i mo e potu folofola ko ‘ení ke ke ako lahi ange ai ki he ngaahi tefito‘i mo‘oni he ki‘i tohi tufa ko ‘ení. ‘E tatakī koe ‘e he ngaahi futinouti mo e fefakamo‘oni‘aki faka-folofolá, ki ha toe ngaahi potu folofola pe ma‘u‘anga tokoni fe-kau‘aki mo e ngaahi tefito‘i mo‘oni ko ‘ení.

‘Oku ‘uhinga ki he hā ke mo‘ui‘aki e fono ‘o e angama‘á? Ko e hā ‘oku fu‘u mahu‘inga ai e fono ko ‘ení?

‘Ekesōtosi 20:14 (Tohi Tapú, Fuakava Motu‘á)

Lea Fakatātā 6:27–32 (Tohi Tapú, Fuakava Motu‘á)

Taitusi 2:11–12 (Tohi Tapú, Fuakava Fo‘óú)

‘Alamā 39:3–5 (Tohi ‘a Molomoná, peesi 425)

3 Nifai 12:27–30 (Tohi ‘a Molomoná, peesi 602; vakai foki, Mātiu 5:27–30 ‘i he Fuakava Fo‘óú)

“Ko e Fāmīlí: Ko ha Fanongonongo ki Māmani” (‘E lava ke tokoni atu e kau faifekaú pe ko ha mēmipa ‘o e Siasí ke ke ma‘u ha tatau ‘o e fakamatala ko ‘ení pea mo e *Tu‘u Ma‘u he Tu‘u* pea mo e *Ki Hono Fakamālohia ‘o e To‘u Tupú*, ‘a ia ‘oku hā atu ‘i laló. ‘E lava foki ke ke ma‘u fakahangatonu ia mei he tu‘asila ‘initaneti ko e www.mormon.org.)

“Angama‘á,” *Tu‘u Ma‘u ‘i he Tu‘u*

Te u ma‘u fēfē ‘a e mālohi ‘oku ou fie ma‘u ke u tauhi ‘aki e fono ‘o e angama‘á?

1 Kolinitō 10:13 (Tohi Tapú, Fuakava Fo‘óú)

Mōsaia 4:29–30 (Tohi ‘a Molomoná, peesi 215)

‘Alamā 38:12 (Tohi ‘a Molomoná, peesi 425)

Tohi tufa *Ki Hono Fakamālohia ‘o e To‘u Tupú*

Ko e Hā 'Oku Totonu Ke u Fai?

- Hokohoko atu hono lau e Tohi 'a Molomoná.
Laukonga 'oku fokotu'u atú: _____

- Mo'ui'aki e fono 'o e angama'á. Lotua ke ma'u ha tokoni
'i hono tauhi e fekau ko 'ení.
- 'Alu ki he lotú he Sāpate ko 'ení.
- Hokohoko atu ho'o teuteu ki he papitaisó.
'Aho papitaisó: _____
- Vakai ki he tu'asila www.mormon.org ke ke ako lahi ange ai 'o
kau ki he Siasi 'o Sīsū Kalaisi 'o e Kau Mā'oni'oni 'i he Ngaahi
'Aho Kimui Ní.
- Hokohoko atu ho'o talanoa mo e kau faifekaú ke ke ako lahi ange
ai 'o kau ki he ongoongolelei kuo toe fakafoki maí.

Fakataha hoko mo e kau faifekaú: _____

Hingoa mo e fika telefoni 'o e ongo faifekaú:

SIASI 'O
SĪSŪ KALAISI
'O E KAU MĀ'ONI'ONI
'I HE NGAahi 'AHO
KIMUI NĪ

www.mormon.org

Ū Taá

Takafi mu'á, to'o mei he *Fanongo Kiate Ia*, tá 'e Simon Dewey. © Simon Dewey
Peesi 6, *Ko e Fakamo'ui*, tá 'e Del Parson. © Del Parson
Peesi 2, 5, 10 tá 'e Steve Bunderson. © Steve Bunderson
Peesi 9, 13 tá 'e Steve Bunderson pea mo Monique Saenz. © Steve Bunderson

© 2007 'e he Intellectual Reserve, Inc. Ma'u 'a e totonu fakalao kotoa pé. Paaki 'i he USA.
Fakangofua he lea faka-Piitaniá: 2/06. Fakangofua ke liliú: 2/06. Ko hono liliú 'o e Chastity, Tongan

TONGAN

01155 900